

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

วัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ ความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกของวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั้งด้าน โครงสร้างและสรีระในแต่ละเพศซึ่งเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ วัยรุ่นจึงได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงโดยเฉพาะในระหว่างที่มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการขาดความรู้สึกที่มั่นคง เกิดความตึงเครียดทางจิตใจ อารมณ์จึงเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรวดเร็ว

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางสังคมยังเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่น ซึ่งจะมีผลเกี่ยวเนื่องกับการปรับตัวหรือการพัฒนาความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลในสังคม อาทิ กลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มเพื่อน จัดเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการทางสังคม ในขณะที่เดียวกันการได้รับหรือไม่ได้รับการตอบสนองจากสังคมจะส่งผลต่อพัฒนาการของวัยรุ่นเช่นกัน กล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง การค้นหาตัวตนเพื่อปรับตัวและพัฒนาตนในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามภาระงานของช่วงวัยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโตในช่วงเวลานี้

ท่ามกลางสภาพสังคมยุคหลังทันสมัย (Post-Modernization) และยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีลักษณะของทุนนิยมสมัยใหม่ มีระบบการตลาดที่แข่งขันกันเพื่อมุ่งผลกำไร เป็นประโยชน์สูงสุด มนุษย์กลายเป็นผู้ผลิต ทรัพยากรธรรมชาติเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกของมนุษย์ ผลที่เกิดขึ้นต่อสังคมคือเกิดกลุ่มคนที่มีฐานะ มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม (จูไรรัตน์ แสนใจรักษ์, 2547: 2) นอกจากนี้การสื่อสารที่ไร้พรมแดนนำมาซึ่งการแพร่กระจายวัฒนธรรมต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตก ทำให้การขยายตัวของลัทธิบริโภคนิยมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผนวกกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีหลากหลายรูปแบบ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตของวัยรุ่น กล่าวคือ วัยรุ่นเกิดการรับรู้และเรียนรู้ทางด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมโดยผ่านทาง การสังเกตจากตัวอย่างที่ปรากฏผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ มีผลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพของวัยรุ่น

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับครอบครัว กลุ่มและสถาบันในสังคมที่อยู่รอบตัววัยรุ่นด้วยกระบวนการของการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ในสถานะเช่นนี้มีเด็กจำนวนมากที่สามารถเติบโตผ่านพ้นช่วงเวลาของการเป็นวัยรุ่นและเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ได้อย่างมั่นใจ ขณะเดียวกันก็มีเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถเผชิญและปรับตัวกับสภาวะการณ์ความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ ซึ่งนับวันมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น

ผลการสำรวจงานวิจัยด้านสุขภาพของวัยรุ่นไทยแสดงถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดและมีปัญหาด้านโภชนาการ 2) กลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านเพศสัมพันธ์ซึ่งครอบคลุมถึงการกระทำรุนแรงทางเพศและการทำแท้ง และ 3) กลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มมีความรุนแรงอันเกิดจากตัววัยรุ่นเป็นผู้กระทำเอง (ชาย โพธิ์สิตา, 2547: 1-2) ซึ่งคล้ายคลึงกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2548 อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด [ป.ป.ส], 2549: 1) ที่สำรวจพฤติกรรมปัญหาของเยาวชนพบว่า เยาวชนนักเรียนนักศึกษาจำนวนร้อยละ 71 มีปัญหาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตไม่ต่ำกว่า 1 ปัญหา ในจำนวน 9 ปัญหาที่สำคัญได้แก่ การสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวสถานบันเทิง เล่นการพนัน ใช้ยาเสพติด ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีเพศสัมพันธ์ และการคิดฆ่าตัวตาย ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การใช้ยาเสพติดและการติดสารเสพติดต่อไปในที่สุด และในยุคที่สังคมมีเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยความสะดวกในชีวิตมากขึ้น ลักษณะรูปแบบปัญหาที่พบในวัยรุ่นมีเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังที่สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (2548: 178-180) ดำเนินการประมวลสถานการณ์ปัญหาเด็กไทย พบแบบแผนชีวิตที่เกิดขึ้นเป็นบรรทัดฐานในกลุ่มวัยรุ่นที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนี้ กลุ่มวัยรุ่นตอนต้นอายุ 12-14 ปีจะติดการ์ตูน ดิสนิมส์ ดิสนิมส์ ห้างสรรพสินค้า มีโทรศัพท์มือถือ และมีก๊ิก กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายอายุ 15-17 ปีหัดดื่มเหล้า มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ดิสนิมเตอร์เน็ต เลิกเพศ และเบื่อการเรียน กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายอายุ 18-20 ปีจะเลิกเรียนหรือสอบเรียนต่อไม่ได้ เทียวกลางคืน แต่งงาน หย่าและแยกกัน รวมทั้งการตั้งครรภ์และทำแท้ง แบบแผนชีวิตดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ อาทิ เด็กห่างเหินจากครอบครัว ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น การเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ ขาดแบบอย่างของผู้ใหญ่ในสังคม และมีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเสพสิ่งเสพติดหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ มากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสะท้อนจากข้อมูลการสำรวจสุขภาพคนไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2546-2550 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่รายงานถึงประชากรอายุระหว่าง 10-24 ปีในปีพ.ศ.2546 มีประมาณ 15.80 ล้านคนในจำนวนนี้มีคนที่สูบบุหรี่จำนวนมากกว่า 1.50 ล้านคน และในปีพ.ศ.2550 มีจำนวนเยาวชนสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นเป็น 1.60 ล้านคน โดยที่กลุ่มอายุ 15-18 ปีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 2.60 หมื่นคน กลุ่มอายุ 19-24 ปีเพิ่มขึ้น 1 หมื่นคนจากปีพ.ศ.2549

นอกจากนี้การศึกษาสถานการณ์การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในประเทศไทยจำนวน 3,093 คนของธราดล เก่งการพานิช พบข้อมูลที่แตกต่างโดยเฉพาะในวัยรุ่นผู้หญิงคือ วัยรุ่นผู้หญิงหัดสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 12 ปีมีจำนวนร้อยละ 10.20 ขณะที่วัยรุ่นชายสูบบุหรี่ในช่วงอายุต่ำกว่า 12 ปีมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 10 ในวัยรุ่นผู้หญิงที่สูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 12-13 ปีมีจำนวนร้อยละ 21.20 ในจำนวนนี้มีถึงร้อยละ 42.10 ที่ต้องสูบบุหรี่ทุกวันหรือเกือบทุกวันและสูบมากกว่า 5 มวนต่อวันถึงร้อยละ 33.4 และนักเรียนหญิงในระดับอุดมศึกษาและในเขตเมืองจะสูบมากกว่าชนบท และพบข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ที่ควรพึงระวังในปัจจุบันคือ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจำนวนร้อยละ 18.80 ยอมรับว่าเคยสูบบุหรี่ต่อหน้าพ่อ แม่ หรือพ่อแม่สูบบุหรี่ด้วย และสูบพร้อมกับเพื่อนมีถึงมาร้อยละ 89.30 วัยรุ่นส่วนใหญ่จะซื้อบุหรี่มาสูบเองร้อยละ 53.80 โดยซื้อบุหรี่จากร้านขายของชำ ร้านสะดวกซื้อ มากที่สุดเป็นจำนวนร้อยละ 68.10 และในความคิดเห็นเกี่ยวกับบุหรี่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงร้อยละ 70.50 เห็นว่าบุหรี่สามารถหาได้ง่ายมาก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ [สสส.], 2551ก) นอกจากการสูบบุหรี่แล้ว พฤติกรรมที่มักเกิดควบคู่กับการสูบบุหรี่คือการดื่มแอลกอฮอล์ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2550 พบว่าประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปซึ่งมีจำนวน 51.20 ล้านคนเป็นผู้ที่ทั้งสูบบุหรี่และดื่มสุราร้อยละ 14.70 ในขณะที่มีผู้สูบบุหรี่อย่างเดียวร้อยละ 6.60 แต่ที่น่าสังเกตคือผู้ที่ดื่มสุราอย่างเดียวมีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ทั้งสูบบุหรี่และดื่มสุราคือ ร้อยละ 14.60 (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2551: 8-11)

อาจจะกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนมากกว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่เพียงอย่างเดียว สำหรับช่วงระยะเวลาของการเริ่มต้นมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ดังช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2539-2549 จำนวนประชากรในกลุ่มอายุ 15-24 ปีมีประมาณ 10 ล้านคนซึ่งในปีพ.ศ.2549 พบว่ากลุ่มวัยรุ่นจำนวน 1 ใน 4 มีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ และในวัยรุ่นตอนต้นอายุ 11-14 ปีมีรายงานสถิติการดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 28,300 คนหรือร้อยละ 0.70 ซึ่งเมื่อปีพ.ศ.2539 ไม่พบสถิติการดื่มของวัยรุ่นกลุ่มนี้ (สสส., 2551ข) ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนผู้บริโภคแอลกอฮอล์ที่นับวันจะเริ่มดื่มตั้งแต่ในวัยที่มีอายุน้อยลง ต่อมาในปีพ.ศ.2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มความชุกของผู้ที่ดื่มแบบประจำ (ดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์) ในประชากรกลุ่มอายุต่าง ๆ จากปีพ.ศ.2539-2550 พบข้อมูลที่สะท้อนสัญญาณอันตรายต่อแนวโน้มของสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือประชากรที่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ตอนต้นมีการดื่มแบบประจำเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ กลุ่มอายุ 15-19 ปีจากร้อยละ 4.70 เป็นร้อยละ 8 กลุ่มอายุ 20-24 ปีจากร้อยละ 15 เป็นร้อยละ 21.60 (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2551: 15) ดังนั้น

สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มผู้เริ่มดื่มแอลกอฮอล์เป็นวัยรุ่นตอนต้นหรือมีอายุประมาณ 11-13 ปี และในวัยรุ่นที่ดื่มแล้วโดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 15-19 ปีมีแนวโน้มจะเป็นผู้ดื่มแบบประจำมากยิ่งขึ้นซึ่งจะเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการดื่มที่มากขึ้นด้วย ผลกระทบสำคัญของการเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุน้อย ๆ คือจะกลายเป็นผู้ติดแอลกอฮอล์ในอนาคต ทั้งนี้มีข้อมูลยืนยันว่าเด็กที่เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 13 ปี มีโอกาสติดแอลกอฮอล์ไปจนถึงโต ในทางตรงข้ามหากเริ่มดื่มในวัย 21 ปีขึ้นไป ความเสี่ยงในการเกิดปัญหาจากการดื่มในลักษณะต่าง ๆ จะลดลงถึงร้อยละ 70 (สสส., 2551ข)

สำหรับการเสพยาเสพติดสะท้อนให้เห็นผ่านทางกลุ่มคนที่เข้ารับการรักษาการติดยาเสพติด ดังเช่น ปีพ.ศ.2548-2549 มีผู้เข้ารับการรักษาจำนวน 30,000 คนเพิ่มเป็น 44,461 คนในปี พ.ศ.2550 ซึ่งกว่าร้อยละ 70 เป็นผู้ไชยาบ้า และตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2550 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 มีจำนวน 28,000 คน คาดว่าสิ้นปีพ.ศ.2551 มีจำนวนเป็น 60,000 คน (สสส., 2551ค) หรือข้อมูลจากจำนวนคดีที่ถูกดำเนินคดีของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศแสดงถึงแนวโน้มของคดีในฐานะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547-2550 ที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับปีงบประมาณเป็นดังนี้คือ 4,707 คดี 6,323 คดี 8,227 คดี และ 9,733 คดีโดยที่ยาบ้าเป็นยาเสพติดที่เยาวชนใช้ในการกระทำความผิดมากที่สุดรองลงมาก็คือสารระเหย (สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ม.ป.ป.)

ข้อมูลในระดับจังหวัดเชียงใหม่จากการสำรวจของโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดปีพ.ศ.2549-2550 พบจำนวนเฉลี่ยของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราวถึงดื่มแบบประจำที่กำลังเรียนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามากกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศเท่ากับ 68.18 และ 71.93 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศเพียง 45.00 และ 48.34 ตามลำดับ การสูบบุหรี่เป็นครั้งคราวถึงประจำพบว่าเยาวชนระดับอาชีวศึกษามีค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้สูบบุหรี่เท่ากับ 27.85 ขณะที่ระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยเป็น 20.43 สำหรับจำนวนของผู้พบเห็นยาเสพติดในสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนเฉลี่ยใกล้เคียงกับระดับประเทศคือ 6.03 ค่าเฉลี่ยระดับประเทศเป็น 6.39 สำหรับระดับอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศยกเว้นระดับอุดมศึกษาที่มีมากกว่าระดับประเทศคือ 21.50 ขณะที่ค่าเฉลี่ยระดับประเทศเท่ากับ 17.72 (จังหวัดเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

จากข้อมูลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นการสะท้อนภาพปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างปัญหาต่าง ๆ ของสังคมดังที่ดร.อมรวิรัช นาคทรพร ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติได้เปรียบลักษณะทางสังคมกับปัญหาของเด็กว่าเป็นเสมือน “สายพานความเจ็บป่วย” ที่มีลักษณะร่วมที่ปรากฏได้ในทุกภาคคือต้นสายพานเริ่มจากสถาบันครอบครัวอ่อนแอ มีพื้นที่ที่บอขายฆาตกรรมความผิด ผ่านมาถึงกลางสายพานได้แก่ การคิดเที่ยวห้างสรรพสินค้า การติดเที่ยวกลางคืน การดื่มสุราสูบบุหรี่ ซึ่งนำมาสู่ความพินาศที่ปลายทางคือ การละเมิดทางเพศ การ

ตั้งครรถ์โดยไม่พร้อม การก่อกองคืออาชญากรรม การเกิดอุบัติเหตุ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่ออนาคตของประเทศไทยในด้านทรัพยากรมนุษย์และด้านสังคม ซึ่งผลกระทบระยะยาวคือ เยาวชนจะผลิตซ้ำสิ่งที่ได้พบเห็นและกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นในปัจจุบันทั้งในเรื่องการบริโภค ความรุนแรง การดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนโดยคุณภาพลงสำหรับช่วงที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงเป็นอย่างมากหรือเป็นจุดวิกฤติของการเกิดความเสี่ยงมีดังเช่นช่วงรอยต่อของการศึกษา ระหว่างการจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเด็กมีโอกาสที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษาและกลายเป็นเด็กไร้การศึกษา เด็กจรจัด หรือแรงงานเด็กแทนสำหรับช่วงวัยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและนำไปสู่การมีปัญหาดังกล่าวตามมาคือ ช่วงวัยรุ่นที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 สิ่งยั่วยุสำคัญที่นำไปสู่ความเสี่ยงอื่น ๆ คือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสื่อลามก (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2550: 23, 130)

กล่าวได้ว่าสภาพการณ์ด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนนับวันมีโอกาที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผนวกกับการได้รับการดูแลเอาใจใส่ การปลูกฝังความคิด ค่านิยม ความเชื่อและการสนับสนุนจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคมของเด็กที่อาจจะไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรจึงเป็นที่มาของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยเฉพาะการสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์และใช้ยาเสพติด

ความสำคัญของปัญหา

ภาพปรากฏการณ์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการเฉพาะการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาในบริบทใดบริบทหนึ่ง หรือมีจุดหมายเพื่อปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะบางด้านของเยาวชนหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว โรงเรียน ข้อเสนอแนะจากการศึกษาผลงานวิจัยด้านการดำเนินงานป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ว่า การดำเนินงานป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาโดยเฉพาะด้านยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนมักเป็นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการกล่าวคือ เป็นกิจกรรมอย่างเดี่ยวแต่ใช้ดำเนินการครอบคลุมทั่วประเทศ โดยปราศจากการศึกษาองค์ประกอบและความเหมาะสมของกิจกรรม ขาดการวิเคราะห์องค์ประกอบของกลุ่มเป้าหมายและสภาพพื้นที่ รวมทั้งขาดการต่อยอดทางความคิดในการทำงาน (ป.ป.ส., 2549: ง) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาจะพบว่าข้อมูลที่มีความสำคัญ

และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงอันเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือผลักดัน ชักนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมซึ่งมีอยู่ในทุกบริบทนับตั้งแต่ตัวเด็กและบริบทรอบตัวเด็ก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ชุมชน และสังคม ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพชุมชนหรือสังคมด้วย ดังผลการศึกษาจากโครงการการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาและพัฒนาเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชน ของสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ (2546) ที่สรุปว่าการศึกษาและการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาควกรกระทำในหน่วยพื้นที่ระดับหมู่บ้านเนื่องจากสถานการณ์ปัญหา รวมถึงเงื่อนไขในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนจุดแข็งของแต่ละหมู่บ้าน ไม่เหมือนกันซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การแก้ไขปัญหาคาดำเนินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ข้อสรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันหรือแก้ไขปัญหายังเสนอแนะว่าการดำเนินงานควรให้ความสำคัญกับการทำระบบข้อมูลเชิงพฤติกรรมด้วยกระบวนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา รวมถึงความต้องการและการจัดหาเพื่อดูแลวัด และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรม การทำงานต้องมุ่งเน้นการบูรณาการทุกสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องทำงานร่วมกันในปัญหาที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อถึงกัน

ในส่วนขององค์ความรู้เรื่องหลักการของการป้องกัน (prevention principle) มีสาระสำคัญของหลักการคือ การป้องกันนอกจากจะต้องนำข้อมูลปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงของทุกบริบทที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนงานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามช่วงวัย และช่วงที่เป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาซึ่งมี 4 ช่วงสำคัญคือ ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ช่วงวัยรุ่นตอนกลางเป็นช่วงที่เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงวัยรุ่นตอนปลายหรือเข้าสู่การเรียนในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย และผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นช่วงของการเริ่มต้นทำงาน โดยมีการทำงานที่มุ่งเน้นการเพิ่มปัจจัยปกป้อง และลดหรือกำจัดปัจจัยเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายเชิงผลลัพธ์คือ การเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของวัยและลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่มเป้าหมายทุกประเภทอันได้แก่ 1) กลุ่มทั่วไปที่ยังไม่มีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ 2) กลุ่มเสี่ยงต่อการมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเริ่มมีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ และ 3) กลุ่มที่มีการใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดร่วมกันเป็นประจำแล้ว ทั้งนี้การให้ความสำคัญและการทำงานกับทุกกลุ่มเป้าหมายไปพร้อม ๆ กันนั้นเป็นการลดการตีตราต่อกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเริ่มมีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มที่มีการใช้สิ่งเสพติดเป็นประจำ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยยังไม่ทราบว่า 1) สถานการณ์พฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนเป็นอย่างไร 2) มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยปกป้องไม่ทำให้เกิดพฤติกรรม

การใช้ และอะไรเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ 3) รูปแบบแนวทาง กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติเพื่อการป้องปรามพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนเป็นอย่างไร และ 4) ผลของการดำเนินการป้องปรามพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนเป็นอย่างไร

ปัญหาในการวิจัย

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มของวัยรุ่นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในชุมชน โดยศึกษาสถานการณ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดในพื้นที่ระดับตำบลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในภาพรวมซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของตำบลอันนำไปสู่การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในระดับหมู่บ้านตามข้อเสนอแนะจากข้อสรุปการศึกษาวิจัยของสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ที่เสนอว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเยาวชนควรกระทำในหน่วยพื้นที่ระดับหมู่บ้าน เนื่องจากสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ผู้วิจัยจึงกำหนดการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในระดับหมู่บ้านจำนวน 1 หมู่บ้านทั้งนี้เพื่อค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงอย่างครอบคลุมในทุกบริบททั้งตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่ได้นำมาสะท้อนให้ชุมชนรับทราบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและตื่นตัวในการมาร่วมคิด วิเคราะห์ หาแนวทาง และกำหนดแผนการป้องปรามพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้าน โดยคำนึงถึงการให้ทุนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยการวิจัยและพัฒนา

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่การศึกษาวิจัยในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเลือกศึกษาในกรณีของตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณถนนเชียงใหม่-ฝาง เป็นเขตติดต่อกับอำเภอแม่ริมซึ่งเป็นอำเภอชั้นรองจากอำเภอเมือง หากพิจารณาตามลักษณะภูมิศาสตร์แล้วอาจจัดได้ว่าเป็นบริเวณรอยต่อระหว่างเขตความเป็นเมืองและเขตชนบทซึ่งเป็นเส้นทางไปสู่อำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอปายและอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอนอันมีความหลากหลายทางภูมิประเทศและวัฒนธรรมอีกทั้งยังเป็นเขตพื้นที่ที่มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่อง (ป.ป.ส., 2552: 4) อาจกล่าวได้ว่าเป็นบริเวณเส้นทางผ่านระหว่างการไหลออกของค่านิยมความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีจากเขตเมือง และการไหลเข้าของสินค้าที่ผิดกฎหมายอันได้แก่ สิ่งเสพ

ติดประเภทต่าง ๆ จากพื้นที่อำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ข้อสังเกตประการนี้ถือเป็นความเสี่ยงในด้านการรับเอากระแสนิยมความทันสมัยและการมีโอกาสดของการแพร่สิ่งเสพติดเข้ามาในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสมาชิกในชุมชนได้ โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นบุคคลที่กำลังอยู่ในช่วงของการแสวงหาเอกลักษณ์ในตนโดยอาจเป็น โอกาสที่ทำให้เข้าไปสู่การมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดต่าง ๆ ได้

พื้นที่ระดับหมู่บ้านสำหรับการพัฒนารูปแบบการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่นนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงเป้าหมายของการวิจัยเบื้องต้นเพื่อหาหมู่บ้านที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะเข้าร่วมเป็นหมู่บ้านนำร่องในการวิจัยโดยผ่านทางการประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ซึ่งผู้นำชุมชนของบ้านหนองโค้ง หมู่ที่ 4 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่ปัจจุบันมีจำนวนหนึ่งที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่และอาจเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด จึงมีความสนใจเข้าร่วมดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่น โดยมุ่งหวังสนับสนุนให้วัยรุ่นใช้ชีวิตตามวัยและเติบโตขึ้นได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. พัฒนารูปแบบการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่นในหมู่บ้านหนองโค้ง ตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องกันปรามพฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติดของวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

1. ศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดเฉพาะบุหรี่ แอลกอฮอล์และยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ได้แก่ ยาบ้า สารระเหยหรืออื่น ๆ ของวัยรุ่นในชุมชน
2. การพัฒนารูปแบบการป้องกันปราชัยพฤติกรรมสิ่งเสพติดพัฒนาบนฐานข้อมูลอ้างอิงที่ได้จากการศึกษาถึงปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงในแต่ละบริบท ได้แก่ ตัวบุคคล(วัยรุ่น) ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และชุมชน

ขอบเขตของพื้นที่

1. ดำเนินการศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ระดับตำบล เฉพาะตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน
2. ดำเนินการศึกษาและพัฒนารูปแบบการป้องกันปราชัยพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านหนองโค้ง ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 169 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 419 คน

ขอบเขตของประชากร

1. ดำเนินการศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 11-25 ปี ที่อาศัยอยู่ในตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรอายุระหว่าง 11-25 ปี จำนวน 2,162 คน
2. ดำเนินการศึกษาและพัฒนารูปแบบการป้องกันปราชัยพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านหนองโค้ง ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรอายุระหว่าง 11-25 ปี จำนวน 419 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาในส่วนของ การพัฒนารูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่นในระดับหมู่บ้านใช้เวลาในการศึกษาและพัฒนารูปแบบเป็นเวลาทั้งสิ้น 13 เดือน ซึ่งอาจส่งผลต่อการกำหนดเวลาที่แน่นอนในการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ กับสถานการณ์ความเป็นจริงของชุมชนที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถเป็นไปตามที่กำหนดได้และทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงานได้ อันอาจส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลที่ต้องศึกษาและจำนวนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเกิดความตระหนักและเข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น
2. ชุมชนสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการสนับสนุนส่งเสริมวัยรุ่นให้มีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เหมาะสมตามวัย และลดหรือป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด
3. วัยรุ่นได้รับการดูแล ส่งเสริม สนับสนุนให้มีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชนมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตตามวัยได้อย่างปกติและพร้อมที่จะก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ต่อไป
4. ชุมชนได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยงที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในบริบทแวดล้อมที่เป็นชุมชนชนบทของประเทศไทย และการนำความรู้นี้มาสู่การปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่น
5. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้และรูปแบบของการป้องปรามพฤติกรรมการเสพติดของวัยรุ่นไปขยายผลการปฏิบัติในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการป้องปรามการเสพติดของวัยรุ่นในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน และนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายการป้องปรามสิ่งเสพติดในพื้นที่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป

นิยามศัพท์ทั่วไป

1. วัยรุ่น หมายถึง ผู้มีอายุระหว่าง 11-25 ปีทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลชั้นี่เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ในระหว่างที่ทำการศึกษาวិชาลัย
2. การพัฒนา หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือริเริ่มใหม่เพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตของงานขึ้นหรือทำให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม
3. การป้องปราม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542 อธิบายความหมายของคำว่า “ป้อง” หมายถึง บังเพื่อกักหรือกั้นไว้ และคำว่า “ปราม” หมายถึง การว่ากล่าวตักเตือนให้เกรงกลัว ดังนั้นการป้องปรามจึงหมายถึง ขั้นตอนและกิจกรรมที่นำไปสู่การสกัดกั้นไว้เพื่อคุ้มครองป้องกันรักษาหรือต้านทาน และการเตือนเพื่อให้หลีกเลี่ยงหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. สิ่งเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการรับประทาน สูบ สูดดม หรือฉีดจะทำให้เกิดผลต่อจิตใจอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งผู้เสพมักแสดงพฤติกรรมดังเช่นเพิ่มปริมาณของสารเพื่อให้เกิดอาการมึนเมาหรือได้รับผลตามที่ต้องการเช่น อารมณ์สนุกสนาน มีพลังกำลัง และเมื่อหยุดใช้สารนั้นจะเกิดอาการขาดสาร เช่น อ่อนเพลีย ไม่มีแรง ใจคอหงุดหงิด โกรธง่าย มีอารมณ์เศร้า นอนไม่หลับ ในการศึกษาสิ่งเสพติดคือ บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ สุรา (เหล้าแดง) สุราชุมชน (เหล้าขาว) ยาคลองเหล้า เบียร์หรือเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์อื่น ๆ และยาเสพติดชนิดผิดกฎหมายได้แก่ ยาบ้า สารระเหย หรืออื่น ๆ
5. พฤติกรรมการเสพสิ่งเสพติด หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทางร่างกายถึงการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ สุรา (เหล้าแดง) สุราชุมชน (เหล้าขาว) ยาคลองเหล้า เบียร์หรือเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์อื่น ๆ การเสพยาเสพติดชนิดชนิดผิดกฎหมายได้แก่ ยาบ้า สารระเหย หรืออื่น ๆ
6. การป้องปรามพฤติกรรมกรรมการเสพสิ่งเสพติด หมายถึง ขั้นตอน หรือการกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่นำไปสู่การสกัดกั้นหรือคุ้มครอง ป้องกันรักษา หรือต้านทาน และการเตือนเพื่อให้หลีกเลี่ยง หรือลดพฤติกรรมกรรมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับยาหรือสารที่เมื่อสูบ ดื่ม และหรือเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วจะมีผลที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งได้แก่ บุหรี่ แอลกอฮอล์ เช่น สุรา (เหล้าแดง) สุราชุมชน (เหล้าขาว) เบียร์ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาบ้า สารระเหย หรืออื่น ๆ
7. รูปแบบการป้องปรามพฤติกรรมกรรมการเสพสิ่งเสพติด หมายถึง ชุดของกิจกรรมการจัดกระทำที่เป็นการสกัดกั้นวัยรุ่น ไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสพสิ่งเสพติด ช่วยทำให้วัยรุ่นหลีกเลี่ยงและ

หรือ ลด พฤติกรรมเสพติด รวมถึงกิจกรรมการจัดกระทำที่เอื้ออำนวย สนับสนุน ส่งเสริม ให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน ซึ่งจะถูกรวบรวมและ กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการของหมู่บ้าน โดยชุมชน เพื่อนำสู่การปฏิบัติจริงในหมู่บ้าน